

KAZALO

POVZETEK	3
1 UVOD	4
2 METODE DELA	5
3 ODKRITJE	6
4 POLOŽAJ IN POVRŠJE	8
5 PODNEBJE	10
6 RASTLINSTVO IN ŽIVALSTVO	11
7 VODOVJE	13
8 PREBIVALSTVO	14
9 KMETIJSTVO	15
10 TURIZEM	18
11 PROMET	20
12 ZAKLJUČEK	22
13 VIRI IN LITERATURA	23

POVZETEK

Subtropski portugalski otok Madeira leži dobrih 500 km severno od Kanarskih otokov in ima za bivanje zelo prijetno oceansko podnebje. Otok z dokaj spremenljivim vremenom ima mile zime in ne preveč vroča poletja. Za Madeiro je značilno, da je zelo gorat otok in je vulkanskega nastanka. Otoku se prilega ime vrt Atlantika, saj nas na vsakem koraku spremlja raznovrstna vegetacija in ves otok je pravzaprav botanični vrt. Madeiro je odkril Henrik Pomorščak v 15. stoletju. Zaradi iskanja zaposlitve in boljšega načina življenja se danes veliko mladih odseljuje na celino. Glavno mesto Madeire je Funchal, kjer živi polovica otočanov. Arhitektura je kljub modernizaciji ostala zvesta tipični otoški gradnji. Pomembnejše gospodarske dejavnosti so kmetijstvo, turizem in ribolov. Zlasti turizem se v zadnjih letih zelo razvija, saj jo obiskovalci obiskujejo zaradi lepih plaž, bogatega rastlinstva, pohodništva in kulturnih znamenitosti.

1 UVOD

V raziskovalni nalogi sva predstavili portugalski otok Madeiro. Za raziskovalno nalogo sva se odločili, saj nama je otok kot sam zelo všeč, v svetu je vse bolj priljubljen in sva o njem želeli izvedeti čim več podrobnosti. Najina raziskovalna naloga predstavlja geografski oris omenjenega otoka. Opisali sva naravne značilnosti kot so površje, podnebje, rastlinstvo in vodovje. V drugem delu raziskovalne naloge sva se osredotočili na družbene značilnosti kot je zgodovina, značilnosti prebivalstva, promet in gospodarstvo. Pri gospodarstvu sva opisali kmetijstvo, ribolov in turizem. Zlasti turizem postaja v zadnjih letih zelo pomemben.

2 METODE DELA

V raziskovalni nalogi sva uporabili različne metode dela. Največ podatkov sva dobili iz objavljenih virov in spletnih strani, vendar pa je bilo virov v slovenskem jeziku zelo malo. Hkrati pa v teh virih najdemo zelo malo podatkov, tako da upava, da bo najina raziskovalna naloga izboljšala poznavanje tega prelepega otoka. Zaradi tega sva večinoma uporabljali vire v angleškem jeziku. Del naloge predstavlja tudi terensko delo, saj je ena izmed naju obiskala ta otok že večkrat. Tako sva dobili koristne informacije, ki sva jih uporabili v najini raziskovalni nalogi. V pomoč nama je bil tudi mentor, ki naju je usmerjal in motiviral, da sva raziskovalno nalogo napisali.

3 ODKRITJE

Nekateri zgodovinarji trdijo, da so Madeiro odkrili že Feničani, vendar trdni dokazi ne obstajajo. Za odkritje Madeire smo zaslužni Henriku Pomorščaku, ki jo je odkril leta 1419 s svojo posadko. Henrik Pomorščak se je rodil leta 1394 v Portu, kot tretji sin kralja Janeza I. Portugalskega in kraljice Felipe. V njegovo bližje sorodstvo pa prištevamo tudi angleškega kralja Edvarda III. V stik s pomorstvom je prišel, ko je bil star 19 let. Takrat ga je v svojo posadko vključil njegov oče, ki je to odpravo organiziral. Njihov cilj je bil zavzeti muslimansko pristanišče Ceuto, ki se nahaja na maroški obali. Ceuto so uspešno zavzeli avgusta 1415. To je bil njegov prvi pomorski dosežek. Zaradi sodelovanja pri zmagi so ga povišali v vojvodo. Leta 1419 je že imel svoje ladje, s katerim se je podajal na raziskovanja proti Afriki. Nekaj let kasneje so njegovi pomorščaki odkrili še Azore in dodali portugalskemu imperiju velik arhipelag v osrčju Atlantika. Ne dolgo časa za tem pa je Henrik odplul in se podal na novo avanturo, ki mu je prinesla novo odkritje in sicer otok Madeiro. Henrik je Madeiro koloniziral. Za svoje novo domovanje je izbral mesto Sagres, kamor je vabil številne ljudi, za katere je menil, da bi mu lahko bili v pomoč pri odpravah. Med njimi so bili astronomi, graditelji ladij, številni pomorščaki in izdelovalci pomorskih inštrumentov. Z njihovo pomočjo je Henrik vsako leto opremil kakšno odpravo, ki je raziskovala obalo Afrike. V Sagresu je ustanovil tudi središče, ki je bilo posvečeno pomorskim odkritjem, ustanovil pa je tudi prvo pomorsko in kartografsko šolo. Henrik Pomorščak je umrl leta 1460. Njegovi pomorščaki pa so klub njegovi smrti prišli do zahodnoafriške države Sierra Leone. Portugalski dvor je nato za nekaj let izgubil zanimanje za nova odkritja, katerega je obnovil šele po letu 1469.

Slika 1: Henrik Pomorščak

Vir: <http://www.hirondino.com/foto/infante-dom-henrique-o-navegador/Infante-Dom-Henrique.jpg>

V službi Henrika Pomorščaka je deloval kapitan João Gonçalves. Njegov kip stoji danes v Funchalu in velja za zaščitnika prvih priseljencev in njihovih potomcev.

Slika 2: João Gonçalves v Funchalu

Vir: <http://www.hirondino.com/foto/infante-dom-henrique-o-navegador/Infante-Dom-Henrique.jpg>

4 POLOŽAJ IN POVRŠJE

Zemljevid 1: Madeira

Vir: <http://www.welt-atlas.de/datenbank/karten/karte-1-82.gif>

Otočje Madeira se nahaja v Atlantskem oceanu med 30° in 33° severne zemljepisne širine in se nahaja 978 km jugozahodno od Lizbone ter 700 km od afriške obale. Glavno mesto je Funchal. Druga večja mesta so Porto Santo, Ribeira Brava, Machica, Camara de Lobos...

Madeira je vulkanskega nastanka. Ob raziskovanju Madeire naju je zelo navdihnilo njeno gorato površje. Geološka osnova tega izjemno goratega otoka, ki ga v večini sestavljajo visoki hribi in globoke doline, je sestavljena iz plasti bazalnega tufa in detritusa. Bazalni tuf je siva oziroma črna magmatska kamnina, ki je sestavljena iz drobnih zrn, ki se pojavljajo zaradi hitrega ohlajanja lave, ki prodre na površje. Detritus predstavlja odmrle ostanke živalskih in rastlinskih organizmov.

90 % površja Madeire leži nad 500 metrov nadmorske višine in le 10 % pod 500 metrov nadmorske višine. Notranjost otoka je izjemno hribovita in gorata. Najvišji vrh je Pico Ruivo, ki je visok kar 1861 metrov. Ravnin na otoku skoraj dni, zato so prebivalci naredili terase za sladkorni trs in vinograde.

Slika 3: Gorata notranjost

Slika 4: Vetrna elektrarna

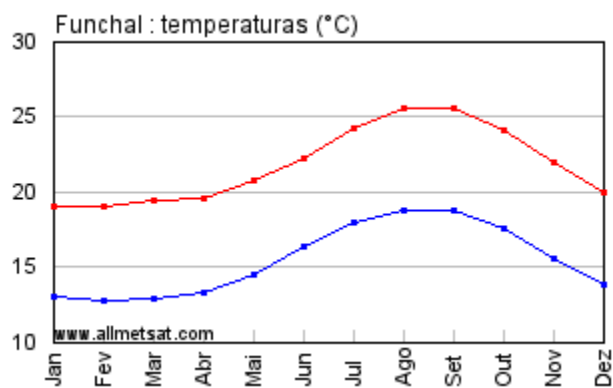
5 PODNEBJE

Na Madeiri govorimo o subtropskem do zmerno sredozemskem podnebjju. Temperaturne spremembe so precej majhne. Klima je na sploh zelo vlažna, zaradi česar se pogosto pojavi tudi megla.

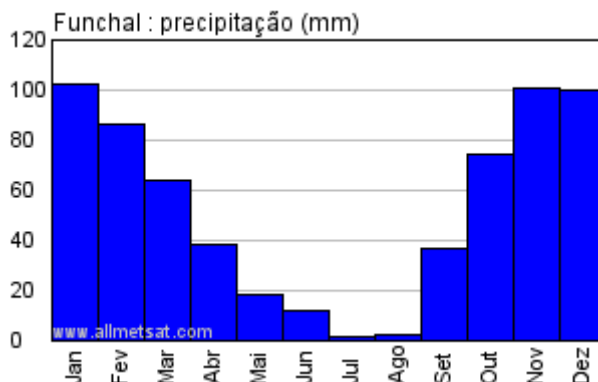
Zelo pogoste so padavine, ki so tipične za subtropsko podnebje. To dejstvo nas zaradi geografske lege Madeire ne preseneča. Pozimi se temperatura lahko zniža tudi do 4 °C, spomladi temperature nihajo okoli 24 °C, poleti pa narastejo do 33 °C.

Kot zanimivost lahko omeniva tudi to, da se v zadnjih letih zaradi vlage in visokih temperatur, zelo razmnožujejo komarji, posledično pa se je pojavila bolezen denga. Denga je virusna vročinska bolezen, ki jo prenašajo komarji. Značilna je visoka temperatura, glavobol, bolečine v mišicah in kosteh ter bruhanje.

Grafikon 1: Temperature v Funchalu

Grafikon 2: Padavine v Funchalu

Vir: <http://pt.allmetsat.com/clima/aco-res-madeira-canarias-cabo-verde.php?code=08522>

6 RASTLINSTVO IN ŽIVALSTVO

Rastlinstvo na Madeiri je zelo podobno rastlinstvu, ki je bilo značilno za južno Evropo v terciarju. Na Madeiri prebivajo mnoge endemične vrste. Znan je madeirski veliki beli metulj. Tukaj živijo tudi netopirji, ptice in določene vrste kuščarjev. Na otoku živi tudi okrog 250 vrst kopenskih mehkužcev, med katerimi so mnogi značilni le za Madeiro.

Madeiro se nekoč pokrivali gozdovi imenovani Laurisilva. Lovorjev gozd uspeva na subtropskih območjih. Osnovna pogoja za ohranitev takšnih gozdov sta vlaga in zmerne temperature. Omenjeni gozd se je ohranil le na severu otoka, medtem ko so ga na južnem delu otoka že izkrčili. Že samo ime Madeira nam pove, da je bil nekoč ta otok v celoti porastel z gozdovi, saj madeira v portugalskem jeziku pomeni les.

Slika 5: Rastlinstvo

Slika 6: Laurisilva

Vir: <http://www.madeirawalking.com/tag/laurisilva/>

7 VODOVJE

Atlantski ocean obkroža celotno Madeiro. Najbližje kopno je oddaljeno kar 608 kilometrov. Atlantski ocean je tudi v poletnih mesecih zelo hladen. Večjih rek na Madeiri ni, saj so le majhni potočki. Veliko pa je levad, kanalov s katerimi so dovajali vodo iz severa na jug otoka. V 16. stoletju so Portugalci začeli graditi levade ali kanale za dostavo vode na kmetijska območja na jugu. Najnovejša levada je bila zgrajena leta 1940. Madeira je zelo gorata in gradnja levad je bila zelo težavna, ki so jo pogosto opravljali obsojeni zločinci ali sužnji. Danes levade niso samo dovajalnice vode, ampak zagotavljajo tudi delovanje hidroelektrarn. Nekatera podjetja zagotavljajo enostavne in sproščujoče sprehode ob levadah, katere poti so zelo strme in ozke in kjer bi zdrs lahko povzročil hude telesne poškodbe ali celo smrt. Zato moramo biti na teh pohodih zelo pozorni.

Slika 7: Levada

Vir: <http://www.love-madeira.com/levada-dos-tornos.html>

8 PREBIVALSTVO

Madeira ima okoli 260.000 prebivalcev, kar polovica pa jih živi v glavnem mestu Funchal. Madeira je bila pred prihodom Portugalcev neposeljena. Kljub temu, da prebivalce Madeire prištevamo k Portugalcem, so le-ti razvili lastno regionalno identiteto. Gostota poselitve na Madeiri je 337 prebivalcev/km². Veliko ljudi se je izselilo že v 19. stoletju, ko je Madeiro prizadela lakota. Danes se odseljujejo zlasti mladi ljudje, saj na otoku primanjkuje delovnih mest.

Folklorna glasba je na otoku razširjena in se opira predvsem na lokalne glasbene inštrumente kot je machete, rajao, brinquinho in cavaquinho, ki se uporabljajo v tradicionalnih folklornih plesih. Pri plesih nujno uporabljajo značilno nošo.

Slika 8: Funchal

9 KMETIJSTVO

Kmetijstvo je za prebivalce najpomembnejša gospodarska dejavnost. Poljedelstvo je kljub goratem površju zelo razširjeno. Kmetijstvo je zgodovinsko zelo pomembno za Madeiro. Zaradi vulkanskih tal je prst zelo rodovitna, vendar velik problem povzročajo strma pobočja, ki onemogočajo pristop mehanizaciji. Kmetijski prostor imajo organiziran v treh nivojih. V nižinah, v neposredni bližini morja ter na sekundarnih ravneh. Gojijo sladkorni trs, banane, vinsko trto in ananas. Na terasah ali manjših poljih v višjih legah pa pridelujejo tako krompir kot pšenico, stročnice in zelenjavo. Madeira več uvaža kot izvaž. Za izvoz pa so predvsem pomembni vino, sladkor, banane, kvalitetna zelenjava ter živinorejski in ribiški izdelki.

Slika 9: Obdelovalne terase

Vir: <http://www.fotopedia.com/items/KlutwWlZnoA-BKhrQc1qmlA>

Slika 10: Vinogradništvo je zelo pomembno

Precej razširjen je tudi ribolov. Kadar se sprehajaš po obali, vedno zagledaš kakšnega ribiča. Zaradi geografskega položaja otoka najdemo tukaj različne vrste rib. Najpogosteje uživajo tuno. Espado (črni morski meč) pogosto postrežejo z banano.

Slika 11: Ribiški čolni

Otok je gričast, planotast in je pogosto obsijan s soncem, zaradi česar je Madeira idila za vinogradnike. Portugalska vina so zelo cenjena in spoštovana po vsem svetu. Najbolj znana vina so Madere Cruz, Mateus Rose in Porto Cruz Blanc. Domačini pa so najbolj ponosni na lokalno suho vino imenovano vinho seco.

10 TURIZEM

Za Madeiro in njene prebivalce ima turizem zelo pomembno vlogo. Še zlasti zadnja leta, ko se veliko mladih odseljuje na celino. Zaradi potreb v turizmu so se v zadnjih desetih letih izboljšale razmere na Madeiri, saj so obnovili ceste, uredili parke ter razširili hotelska poslopja.

Na Madeiri si lahko ogledamo številne kulturne in zgodovinske znamenitosti. Veliko cerkva in samostanov izvira že iz 15. stoletja. Tako si lahko ogledamo majhno kapelo imenovano Capela de São Vicente kot bogato okrašeno Sé Catedral.

Slika 12: Capela de São Vicente

Vir: <http://retratosdeportugal.blogspot.com/2012/06/madeira-sao-vicente-capela-de-sao.html>

Slika 13: Sé Catedral

Vir: <http://ipt.olhares.com/data/big/365/3657191.jpg>

Madeira je znana tudi po številnih naravnih znamenitostih. Za ogled so zanimivi klifi Cabo Girão in naravni rezervat Garajau, ki je zlasti zanimiv za potapljače, saj je rezervat znan po številnih jezerih. Za pohodnike predstavlja velik užitek treking po gorskih gozdovih imenovanih Laurisilva. Vsako pomlad organizirajo tudi festival cvetja. Za ogled so zanimive tudi plaže in klifi. Posebnost pa so tudi vulkanski bazeni.

Slika 14: Klif

Na Madeiri ne primanjkuje rib, saj je ribištvo zelo pomembna gospodarska panoga. Najpogostejša riba je tuna. Ribe uživajo na različne načine. JEDI pa ne vsebujejo le rib, temveč tudi veliko mesa. Pod najbolj znane mesne jedi sodijo espatada, carne de vinho e alhos in picado. V glavnem uporabljajo perutnino, govedino in svinjino. Domačini se zelo radi pohvalijo z njihovo tradicionalno paradižnikovo-čebulno juho (originalno ime sopa de tomate e cebola). Značilna sladica je bolo del mel, kar bi lahko prevajali kot medena torta.

Kot zanimivost naj omeniva še, da se na Madeiri vsako leto odvija gastronomski festival, kjer se med sabo pomerjajo kuharji s celega otoka in izumljajo nove in sodobne recepture. Festival je zelo priljubljen in se odvija od 26. julija do 3. avgusta. Imajo pa tudi festival čebule, jabolk in kostanjev.

11 PROMET

Za Madeiro je najpomembnejši letalski prevoz. Najpomembnejše letališče je Aeroporto da Madeira. Ljudje ga imenujejo tudi Funchal Aeroporto. Drugo letališče je Santa Catarina Aeroporto, ki se nahaja v Santa Cruzu, ki je na severovzhodu otoka. Letališče se je uradno odprlo 18. julija 1964. Glavni prevoznik je Tap Portugal.

Na otok je možno priti tudi z ladjo, natančneje s križarko, saj je oddaljenost od celine zelo velika. Glavno pristanišče se nahaja v Funchalu.

Slika 15: Letališče v Funchalu

Slika 16: Križarka v pristanišču

12 ZAKLJUČEK

Madeira je vsekakor zanimiv otok. Portugalci oziroma Henrik Pomorščak ga je odkril šele v 15. stoletju. Pred tem je bil otok neposeljen. Madeira je vulkanskega nastanka in je znana po hribovitem ter goratem površju. Za podnebje je značilna velika vlaga in zmerne temperature, kar je omogočilo rast bujnega subtropskega gozda imenovanega Laurisilva. Na južnem delu otoka je gozd precej skrčen, vendar pa se je na severnem delu otoka uspel ohraniti. Pomembna iznajdba prebivalcev so levade. Levade so kanali, s katerimi so dovajali vodo iz severnega dela otoka na južni. Madeira ima okrog 260000 prebivalcev, vendar pa se danes srečujejo z odseljevanjem mladih na celino. Za gospodarstvo so pomembni poljedelstvo, vinogradništvo, ribolov in turizem. Za izvoz pa so predvsem pomembni vino, sladkor, banane, zelenjava ter živinorejski in ribiški izdelki. Vedno pomembnejša dejavnost je turizem, saj se vedno več ljudi odloča za obisk tega otoka.

Upava, da sva s svojo raziskovalno nalogo dosegli svoj namen. Literature v slovenskem jeziku je zelo malo. Z najino nalogo sva želeli predstaviti večini Slovencev neznan otok. Slovenci se večkrat pritožujemo, da nas svet ne pozna. Vendar pa tukaj stopi v ospredje naša družbena odgovornost. Težko je za pričakovati, da nas bodo ljudje iz drugih držav poznali, hkrati pa sami ne poznamo evropskih držav.

13 VIRI IN LITERATURA

Marsh, T., Madeira. London: New Holland, 2007.

Symington, M., Portugal. London: Dorling Kindersley, 2012.

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Bazalt>

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Detritus>

<http://www.drustvo-bpnb.si/index.php/nalezljive-bolezni/225-denga>

http://en.wikipedia.org/wiki/Laurel_forest

<http://en.wikipedia.org/wiki/Madeira>

<http://www.madeira-web.com/PagesUK/where-uk.html>